

WWF

MAGAZIN

2019/2

Féltjük, mégis pusztítjuk

Fókuszban éltető erdeink

 Life4Oak
Forests

EZ NEM JÁTÉK!

LUMENET®

**Támogasd a WWF Magyarország éghajlatvédelmi programját,
fogadj Te is örökbe egy jegesmedvét!**

Karácsonyra ajándékozz örökbefogadói csomagot, melynek tartalma egy plüss jegesmedve, egy örökbefogadói oklevél és az akciós időszakban az első 100 örökbefogadónak egy-egy értékes **Lumenet** energiatakarékos-fényforrás csomag*.

További információ: www.adomany.wwf.hu

*A Lumenet ajándék, 12 000 Ft értékű plüss csomag örökbefogadása esetén él.

KÖSZÖNTŐ

Sipos Katalin

a WWF Magyarország
igazgatója

Árnyas erdő, mohos fatörzsek, avarillat, levelek alól előbújó vargánya. Nehéz elképzelni, hogy bárkit is érintetlenül hagyjon a természetnek ez a csodája. Történelmi korokon átívelő nyugalom, az évszázadok idősíjka nyílik meg annak, aki egy idős erdő ösvényeit járja.

Egy idős erdő ösvényeit – és a probléma itt kezdődik. Hol vannak ezek az erdők, egyáltalán mennyi maradt belőlük? A jelenkor erdőgazdálkodása ad esélyt a természetes erdők túlélésére, netalán megszületésére? A tények nem ezt mutatják. A hazai őshonos erdőtípusaink többsége jelenleg is rossz állapotban van, és a jövőképek további romlást vetít előre. 180 éves védett erdők kerülnek fűrészfűrész alá, folyamatos erdőképpel hazánk teljes erdőterületének kevesebb mint 5%-án találkozunk.

Az erdők természetessége, egészsége, alkalmazkodóképessége a klímaváltozás és a természeti világ válságos mértékű pusztulása közepette fontosabb, mint bármikor az emberi történelem során. Megkötik a széndioxidot, felszívják a villámárvizeket, megakadályozzák a talaj lemosódását, stabilizálják a mikroklimát. Funkciók, amik lassan fontosabbak, mint az évezredek óta használt tűzifa.

Elérkezett az idő, hogy meglássuk és felértékeljük az erdő faanyagon túli sokféle hasznát, és megadjuk a természetnek azt a nyugalmat és gondozást, amit megérdemel. A WWF Magazin ez alkalommal azt járja körbe, mit teszünk a hazai erdőkért – együtt, veletek.

TARTALOM

Hírek	4-5
Mikroműanyagok: kis méret, nagy gond	6-8
Fókuszban: Az öreg erdők titkai	9-14
Eredményeink 2018-ban	15
Te is parázol? Klímaszorongás egy pszichológus szemével	16-18
Interjú: Nekem az erdő a templom, a vízesés a szentély	19-21
Milyen egy természetes erdő?	22-23
Őstölgyesek nyomában – terepi beszámoló	24-27
Ünnepi menü tudatosan	28-30

IMPRESSZUM

Szerkesztő: Gilányi Dóra

Címlapfotó: Valami Hektor

Közreműködők: Berende Alexa, Bódis Pál,

Gálhidy László, Gígler Dóra, Gilányi Dóra, Harmat Ádám,

Klacsán Csaba, Kokics Viktória, Dr Kóváry Zoltán

WWF.HU

FACEBOOK.COM/WWFHUNGARY

INSTAGRAM.COM/WWFMAGYARORSZAG

YOUTUBE.COM/WWFMAGYARORSZAG

LÁBNYOMOT CSÖKKENT A BUDAPEST BANK

A Budapest Bank 2025-ig vállalta, hogy környezetvédelmi fejlesztések és innovatív megoldások bevezetésével 25 százalékkal csökkenti saját széndioxid-kibocsátását.

A WWF Magyarország partnereként támogatja a kezdeményezést: további szakértők bevonásával idén tavasszal **felmértük a bank ökológiai lábnyomát**, valamint a vállalat kidolgozásában, az eredmények felülvizsgálatában is segítjük a pénztézetet. A bank 2020-tól többek között megújuló villamos energiából fedezi központi épületének fogyasztását, napelemeket telepít ingatlanjaira, elektromos és plug-in hibrid gépjárművekkel bővíti flottáját, valamint tovább csökkenti papírfelhasználását.

FONTOS LÉPÉS FOLYÓINK VÉDELMEBEN

Ausztria, Horvátország, Magyarország, Szerbia és Szlovénia idén ősszel közösen nyújtotta be jelölését az UNESCO-hoz az öt országra kiterjedő Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum létrehozására.

Az érintett folyók mentén minden ország rendelkezik különös természeti vagy kulturális értékkel vagy a kutatók számára feltárandó érdekességgel. A bioszféra-rezervátum megalapítása ezért régi terve a WWF-nek. Mivel ezek a folyók mind országhatárok mentén folynak, ezért a nemzetközi együttműködés elengedhetetlen, ha **meg akarjuk őrizni értékeiket a jövő generációk számára**. A világ első, öt országra kiterjedő bioszféra-rezervátumának létrejötte ennek a folyamatnak egyik kiemelkedő állomása.

© Mario Romlić

NEM DŐLT EL. MÉG.

Túlfogyasztásunkkal rendkívüli ütemben éljük fel a bolygó erőforrásait: 2019-ben július 29-én lépte át az emberiség fogyasztása azt a szintet, amit a Föld egy év alatt újra tud termelni. Bár a vállalatok, kormányok felelőssége óriási, az egyéni szint is vitathatatlan. A fűtésre fordított energiafelhasználásod mérséklése például nem csak a tárcádnak, de a bolygónknak is sokat jelent. **Tekerd lejjebb és aludj nyugodtabban!**

KÉTSZERES EMMY-DÍJAS A MI BOLYGÓNK

Két kategóriában is nyert A mi bolygónk című természetfilm-sorozat a 2019-es Emmy-díjátadón. A Silverback Films által a WWF-fel együttműködésben készített sorozattól a világ legnagyobb természetvédelmi civil szervezete azt reméli, hozzájárul, hogy **az emberek észrevegyék maguk körül a természet értékeit**, és aktívan tegyenek megőrzésük érdekében. A sorozat magyar felirattal elérhető a Netflixeen.

ÉBRESZTŐ!

Szeptember 27-én zajlott a harmadik globális klímasztrájk, világszerte milliók üzenték meg a politikusoknak, hogy konkrétabb és radikálisabb **lépéseket követelnek a klímaváltozás megfékezéséért**. Budapesten több ezren vonultak végig a belvárosban diákok és tanárok, fiatalok és idősek, hogy azonnali változásokat követeljenek. A tüntetésen többek között a WWF Magyarország igazgatója, Sipos Katalin mondott beszédet.

JANE GOODALL FÁT ÜLTETETT A SAS-HEGYEN

Dr. Jane Goodall – a Life4OakForests projekt és a Jane Goodall's Roots&Shoots program keretében – **három őshonos facsemetét ültetett el** augusztusban a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő Sas-hegy lejtőin. „Minden egyes apró cselekedet számít. Minden egyes nap, minden egyes percben bárki tehet valamit azért, hogy jobb legyen a világ” – mondta az eseményen Dr. Jane Goodall.

MIKROMŰANYAGOK: KIS MÉRET, NAGY GOND

A műanyag árucikkek a 20. század közepe óta felfelé ívelő pályafutásukat élik, hiszen ideális tulajdonságokkal rendelkeznek a gyári előállításához: könnyűek, olcsók, rugalmasak, erősek és tartósak. Nem meglepő tehát, hogy 1950 és 2007 között az éves műanyaggyártás 1,5 millió tonnáról 270 millió tonnára emelkedett, napjainkban pedig a 300 millió tonnát is meghaladja. És hogy mi ezzel a gond?

SZERZŐ: GIGLER DÓRA

1950 óta összesen **8,3 milliárd tonna műanyagot** gyártottunk, aminek 76 százaléka hulladéklerakóban vagy a környezetben végezte, és csak 9 százalékát hasznosítottuk újra – annak ellenére, hogy az emberek nagyjából ennek a háromszorosát gyűjtik össze. A környezetben felhalmozódó és az óceánokban úszkáló műanyag hulladékok döntő többsége viszont nem bomlik le, hanem nagyon apró részecskére esik szét. Ezeket az apró, 5 mm-nél kisebb darabokat nevezik mikroműanyagoknak.

**A KÖRNYEZETBEN FELHALMOZÓDÓ MŰANYAGHULLADÉK
JAVA NEM LEBOMLIK, HANEM NAGYON APRÓ RÉSZEKRE
ESIK SZÉT: EZEK A MIKROMŰANYAGOK**

Honnan hová jut el a mikroműanyag?

A mikroműanyagok leginkább a szintetikus szövetből készült ruhák mosásából, a kozmetikai szerekből, valamint a környezetben jelen lévő műanyag hulladékok fizikai-kémiai aprózódása útján kerülhetnek a természetes vizeinkbe. A tápláléklánc elején elhelyezkedő szervezetek, azaz a planktonok, kagylók, halak táplálkozási módjukból kifolyólag véletlenszerűen fogyasztják el a mikroműanyagokat, melyek aztán a szervezetükben felhalmozódva továbbkerülnek a piramis felsőbb szintjeire, míg végül a végső fogyasztóhoz, hozzánk is eljutnak. A WWF friss jelentése szerint a mikroműanyagok elsősorban **az ivóvízből kerülnek a szervezetünkbe** – ebbe beletartozik a palackozott víz is. Az is kiderült, hogy az ételek és italok közül a legtöbb mikroműanyagot a tengeri gerinctelenek – például a kagylók és rákok –, a sör és a só tartalmazza. Az eddig vizsgált hazai vizeink közül a **Dunában** találták a legtöbb mikroműanyagot, melyet sorrendben a Tisza-tó, a Rába és a Tisza követ. A mikroműanyagok élettani hatásait széleskörűen vizsgálják, több kutatás is arra a következtetésre jutott, hogy felületükön képesek káros anyagok megkötésére, melyek ezáltal felhalmozódhatnak az élő szervezetekben. Pontosabb megértésükhöz azonban még több kutatásra van szükség.

Van kiút?

A műanyag felelőtlen használata és kezelése egyértelműen korunk egyik legnagyobb környezeti kihívása. Megoldásához mindannyiunkra szükség van: **innovatív alternatívák** kellene a helyettesítésére, a felhasznált műanyagok mennyiségét komoly szabályozásokkal kell csökkentenünk, **megfelelő hulladékkezeléssel** meg kell akadályoznunk, hogy a műanyagok a természetbe jussanak, valamint az újrahasznosítás arányának növelésére kell törekednünk. Ebben a vállalatoknak, kormányoknak és a fogyasztóknak is komoly szerepe van.

A MŰANYAGOT LEGÉRTÉKESEBB TULAJDONSÁGA, AZ ELLENÁLLÓ KÉPESSÉGE TESZI VESZÉLYES ANYAGGÁ

© Sam Hobson, WWF-UK

© Tracy Maguire, WWF

© Pixabay.com, PublicDomainPictures

© Sam Hobson, WWF-UK

**KÖRÜLBELÜL
1 HETEDBE TELT,
HOGY ELFOGYASZD EZT
A BANKKÁRTYÁT.**

A mikroműanyagok megjelennek az ételben, az ivóvízben és a levegőben. Tudd meg, Te mennyi műanyagot eszel meg a YOURPLASTICDIET.ORG oldalon.

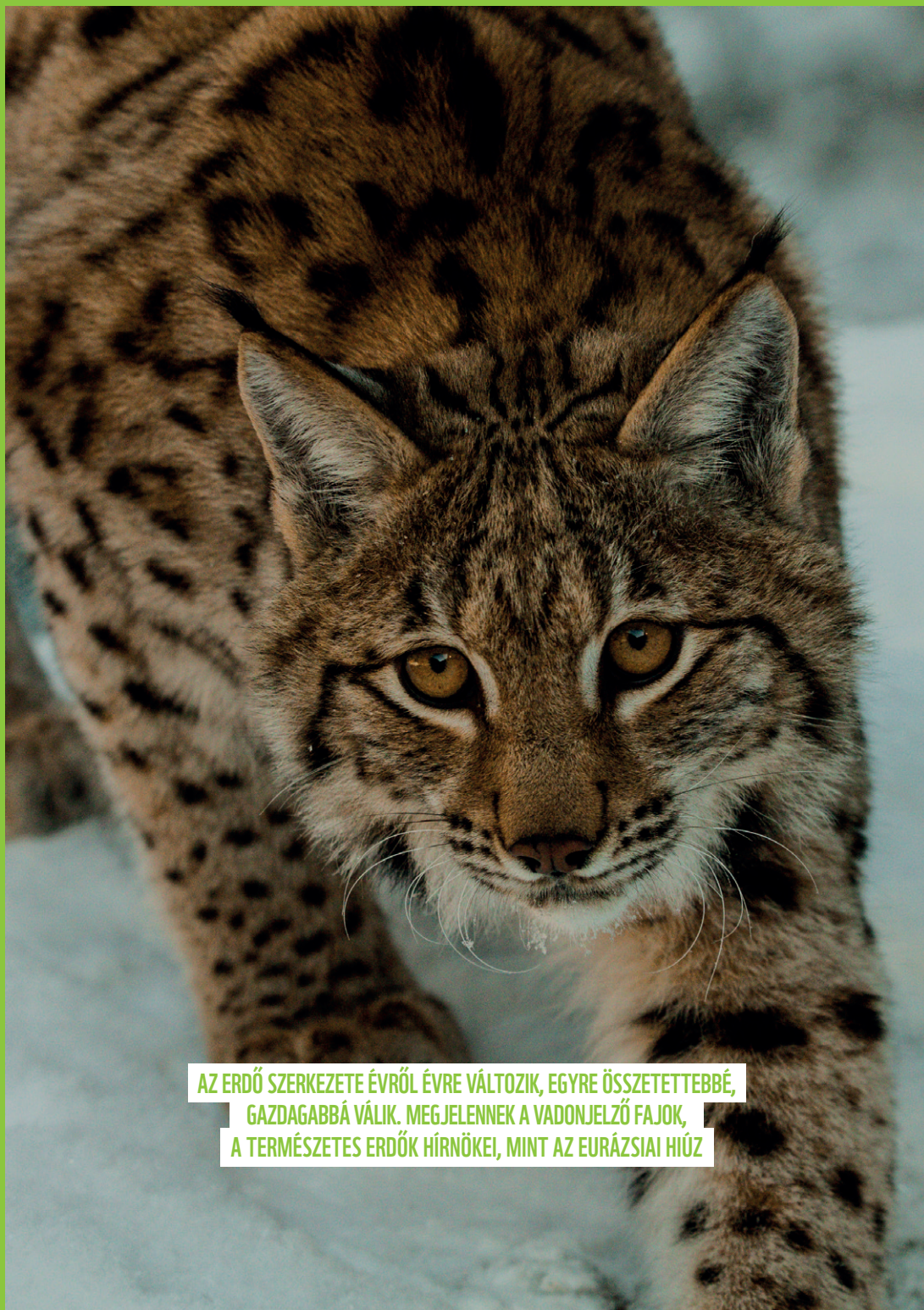
A WWF, az ausztráliai Newcastle-i Egyetem és a Dalberg fejlesztési tanácsadó által jegyzett friss tanulmány szerint mi, emberek nagyjából **5 gramm műanyagot fogyasztunk el minden héten. Ez körülbelül egy bankkártya súlyának felel meg.**

AZ ÖREG ERDŐK TITKAI

©Tommaso Huik

*Mi történik akkor, ha az erdőt nem vágjuk ki százharminc éves korban? Meddig élnek a fák?
Hogyan működik az erdő, mint rendszer, és miféle jó származik nekünk ebből?*

SZERZŐ: GÁLHIDY LÁSZLÓ

AZ ERDŐ SZERKEZETE ÉVRŐL ÉVRE VÁLTOZIK, EGYRE ÖSSZETETTEBBÉ,
GAZDAGABBÁ VÁLIK. MEGJELENNEK A VADONJELZŐ FAJOK,
A TERMÉSZETES ERDŐK HÍRNÖKEI, MINT AZ EURÁZSIAI HIÚZ

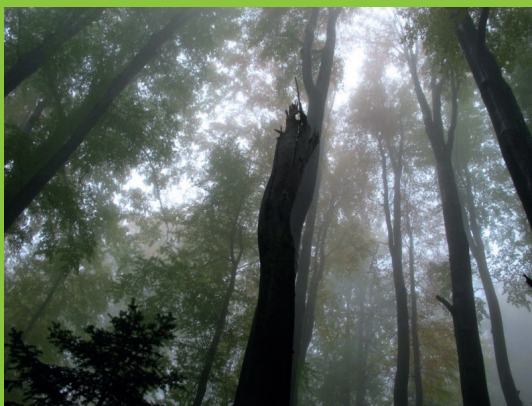
Az öreg erdők „sűrű, sötét rengetegként” jelennek meg legtöbbünk lelki szemei előtt. Veszélyekkel is bőven találkozhatunk bennük; farkasokkal, medvékkel, ártó szellemekkel. De vannak ilyen vénséges erdők a valóságban? Szerencsére igen, maradtak. Bár farkasok és medvék esetleg előfordulhatnak a mélyükön, a legnagyobb veszélyt a rosszul gazdálkodó ember jelenti, amikor a faállomány túlhasznosításával tönkreteszi évmilliók rendjét.

Az öreg erdők kialakulása

Egy nagyobb szélvihar után látszólag romokban hever a növényzet. Hogyan lesz belőle ismét erdő? Ha jobban szemügyre vesszük egy ilyen „katasztrófa sújtotta területet” – például Magyarország valamelyik hegyvidékén –, láthatjuk, hogy az erdő alján bőven akadnak növények. A kidőlt fák törzse lassan elkorhad, megjelennek rajtuk a gombák, majd itt-ott a mohaszőnyeg, a talajból kifordult gyökértányérokon páfrányok, kisebb cserjék növekednek.

Először a gyorsabb növekedésű fajok válnak láthatóvá – világos törzsű és lombosított, puha faanyagokról is ismert nyárok, nyírek, fűzek –, de hamarosan megjelennek a juharok, hársak, erdei gyümölcsfák. Később kap szerepet a **majdan uralkodóvá váló bükk vagy a tölgyek**. Az erdő szerkezete évről évre változik, egyre összetettebbé, gazdagabbá válik. Száz-százötven évvel a nagy szélöntés után már hatalmas fák uralják az erdő belsejét – törzsük átmérője meghaladhatja a **80-90 cm-t**.

© Galhidy Laszlo

Life4Oak
Forests

AZ ERDŐ, BÁR FOLYAMATOSAN ÁTALAKUL, SOK SZEMPONTBÓL EGÝONTETŐ MARAD. AZ IGAZÁN ÖREG ERDŐ VALÓJÁBAN SOKKORÚ - AHOŁ AZ URALKODÓ, ÖREG FAÓRIÁSOK ÁRNYÉKÁBAN VALAMENNYI KOROSZTÁLY MEGTALÁLHATÓ

© Galhidy Laszlo

© Galhidy Laszlo

Ha a természeti folyamatok nem idéznek elő újabb nagy kiterjedésű bolygatást az erdőben, a fái tovább élnek – bükk esetében ez akár a 300-400 éves kort is jelentheti, tölgyeknél a 800-900 évet. Közben az erdő szerkezete újra és újra lecserelődik, átalakul. Egyes fák kidőlnek, máshol elindul a csemeték növekedése.

Az öreg erdő, mint élőhely

Az erdő korosodásával jelennek meg azok a ritka fajok, amelyeket az idős, **természetes erdők előhírnökeinek** is tarthatunk. Ezek számára elengedhetetlen, hogy legyenek az erdőben idős fák, elegyfák, álló és fekvő holtfa, vagy a különféle időjárási események során összetört, bolygatott állományrészek. Néhány élőlénycsoport igazi vadonlakó – mint amilyen a gombák és a mohák egy része, a korhadó fákban fejlődő bogarak és a madarak közül a harkályok. A denevérek többsége is vadonpárti, akárcsak az egyik csúcsragadozónk, az eurázsiai hiúz.

Az öreg erdők lerombolása

A természetes, öreg erdők felszámolása Magyarországon évszázadokkal ezelőtt megkezdődött, hiszen terület kellett a mezőgazdaság számára. A mai búza- és kukoricatáblák, szőlőültetvények, legelők többsége helyén azelőtt erdő volt.

NÉHÁNY „VADONJELZŐ” ÁLLATFAJUNK

© Magos Gábor

Remetebogár

Sötét bronzbarna színű bogárfaj, amely nem él meg nagy odvakat rejtő idős fák nélkül. Országos ritkasága jól jelzi, hogy mennyire megfogyatkoztak hazánkban az öreg erdők.

Fehérhátú fakopáncs

Öreg tölgyesek és bükkösök lakója – mivel odút csak korhadó fába tud készíteni, és a táplálékát is főként holtfán élő rovarok alkotják.

Jelenléte kimondottan „vadonjelző”.

© Tomáš Hulík

Eurázsiai hiúz

Európa legnagyobb macskaféléje kimondottan a jelentős kiterjedésű, változatos szerkezetű, vadonszerű erdőterületeket kedveli.

Magyarországon egyelőre csak az Északi-középhegység kevésbé háborgatott részein fordul elő.

A megmaradó erdőterületnek kellett ellátni a településeket épületfával, tűzifával és még sok más célból kitermelt faanyaggal. Eltérő módszerekkel folyt a fakitermelés évszázadokon keresztül. Az idős, természetes erdők jellemvonásai így sorra kikoptak az erdőből. **Eltűntek a nagy és idős fák** – gerendák, pallók készültek belőlük. Az álló és holtfadarabok elégték a tűzhelyekben. Öreg erdők kivételesen maradtak csak meg, elsősorban a védett főúri vadászterületeken vagy a meredek hegyoldalakon.

SÍKSÁGOKON TÖBBNYIRE TARVÁGÁST ALKALMAZTAK, VAGYIS EGÉSZ ERDŐKET EGYSZERRE VÁGTAK LE, MÍG A HEGYVIDÉKEK APRÓ MAGÁNERDEIBEN A FOLYAMATOS FAELLÁTÁSRA ALKALMAS SZÁLALÁST RÉSZESÍTETTÉK ELŐNYBEN, AZAZ A FÁK EGYENKÉNTI KITERMELÉSÉT

Az erdész szakma 19. század végi létrejöttével kialakultak azok a mérnöki módszerek, amelyekkel a faellátás fenntarthatósága hosszú távon is biztosítható, ám az öreg erdők jellemvonásait ez már nem állíthatta vissza. Az elmúlt száz év során létrejövő „modern” gazdasági erdő kevés fajából áll. A tölgyesek például leginkább tölgyfából. Egykorúak, idős és holtfa elvéve akad bennük. Száz-százharminc éves korban kivágják őket, **hiába élhetnének a fák sokkal tovább**. A természetes eredetű erdők szomszédságában ráadásul elkezdődött az idegenhonos fafajú kultúrerdők, faültetvények – akácosok, nemesnyárasok, fenyvesek – telepítése is.

Kinek kell manapság egy vadon?

Változik a világ, változnak a tájak – mondhatnánk –, nem élhetünk úgy, mint több száz évvel ezelőtt, és ezért az erdők átalakulása miatt sem érdemes keseregni. A természet azonban ritkán tűri el, hogy az ember hosszú időn át ráerőltesse akaratát.

**IGAZÁN ÖREG FÁK ÉLETBEN TARTÁSÁRA NINCS SZÜKSÉGE
A FAIPARNAK, HOLTFAIRA PEDIG MÉG KEVÉSBÉ**

© Galitny Laszlo

A gazdasági erdők Európa-szerte a romlás jeleit kezdték mutatni. Egyre jelentősebb kiterjedésű széldöntések keletkeztek, máshol a kártevők tömeges elszaporodása miatt **pusztultak az erdők, kiszáradtak vagy leégtek.** Mindez azért történt, mert a gazdasági erdők egy-két féle fafajból állnak, egykorúak és sűrűbbek, mint a természetes erdők – ezáltal sérülékenyek. Az egykorú gazdasági erdők – azaz fásszárú monokultúrák – nem csak természetvédelmi szempontból problémásak, hanem gazdasági szempontból is.

A gazdasági erdőkből hiányzik az ott eredetileg honos fajok nagy része. És ne csak a medvékre, bölényekre vagy a sasokra gondoljunk. Van, ahol harkályok vagy énekesmadarak is alig fordulnak elő. Holott számos fajnak kiemelkedő szerepe van az erdő védelmében – táplálékforrásként, búvóhelyként, ragadozóként. Hiányukban **az erdő védtelenné válik** a kártevőkkel szemben.

A WWF Magyarország célja éppen ezért az, hogy legalább a magyarországi erdők egy része ismét természetes erdő legyen. Ebben segít a 2018-ban indult, közel tízéves Life4OakForests projekt, melynek során partnereinkkel olyan erdőkezelési megoldásokat dolgozunk ki, melyek az őserdők szerkezetét veszik mintául és elősegítik az erdők szerkezetének összetettebbé válását és a fajgazdagság gyarapodását.

VADONOKRA SZÜKSÉG LENNE - HOGY LEGALÁBB A TÁJ EGY RÉSZÉN EGÉSZSÉGES, MŰKÖDŐ ÖKOSZISZTÉMÁK BIZTOSÍTSÁK VALAMENNYI FAJ TÚLÉLÉSÉT

Kevesebb szó esik arról, hogy nekünk, embereknek miért fontosak az erdők, vadonok. Pedig sokan járnak a természetet – van, aki minden hétvégén túrázni indul. Aligha szorul mindez magyarázatra: a feltöltődésünkhöz mindekelőtt természetre van szükségünk. A háborítatlan természettel való találkozás lehetősége mindenki előtt nyitva kell, hogy álljon – egészségünk megőrzésének ez éppúgy alapja, mint az emberi kapcsolatok, a tápláló ételek vagy a tiszta levegő.

© Galhidy Laszlo

© Galhidy Laszlo

© Galhidy Laszlo

WWF

MAGYARORSZÁG

HU

Együtt lehetséges!

MEDVÉDELMI RENDSZER

A hazai medvészelések miatt praktikus és szórakoztató infografika-sorozatot készítettünk arról, hogyan viselkedjünk medve-járta területeken. Infografikáink a magyar média jelentős részét bejárták és immár több ország is átvette azokat.

ÉGHAJLAT-VÁLTOZÁS

Kidolgoztuk Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye 2050-ig szóló alternatív energetikai jövőképét és stratégiáját.

MEGMENTETTÜK A CSARNA-VÖLGYET!

Kampányunkkal - több mint 73.000 ember bevonásával - sikerült megóvni az ország legnagyobb háborítatlan erdőterületét s annak élővilágát. A völgybe tervezett kisvasút-fejlesztési beruházást az agrárminiszter visszavonta és soron kívül intézkedett arról, hogy a terület átkerüljön a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásába.

ERDŐVÉDELME

Lezártuk 3 évig tartó LIFE in FORESTS projektünket, melynek során közel 10.000 órányi szakmai egyeztetéssel, lobbitevékenységgel és szemléletformáló eszközökkel járultunk hozzá a Natura2000- és természetközeli erdőgazdálkodás népszerűsítéséhez.

RENDEZVÉNYEK

A Föld Órája és az európai Nagy Ugrás keretein belül számos helyszínen, több ezer ember részvételével mutattuk meg, hogy természeti értékeink védelme csak együtt lehetséges.

Erdő és nagyragadozó program **22%**

Élő Folyók program **35%**

Klíma program **8%**

Szemléletformálás **35%**

TERMÉSZETVÉDELMI
KÖLTSÉGEK

EURÓPAI VIZEK VÉDELME

Több mint 13.000 magyarországi aláíróval járultunk hozzá az EU-szabályozás megerősítéséhez az európai vizek védelmében.

nemzetközi WWF támogatás **21%**

egyéb bevételek **2%**
(ÁFA, vállalkozói, stb..)

Pályázati források **46%**

Vállalati és magánadományok **31%**

ÖSSZES BEVÉTEL

MÉDIA

>2000 megjelenés; > 140.000.000 elérés; >125.000 követő

2018-ban átlagosan 14-szer értük el természetvédelmi üzeneteinkkel a teljes magyar lakosságot.

TE IS PARÁZOL? KLÍMASZORONGÁS EGY PSZICHOLÓGUS SZEMÉVEL

A WWF Magyarország a MagNet Labor közreműködésével szeptemberben indította útjára WWF Corner beszélgetéssorozatát, amelynek első rendezvénye a klímaszorongás jelenségét járta körül Klímapara címmel. A beszélgetés egyik résztvevője, Dr. Kőváry Zoltán klinikai szakpszichológus gondolatai a klímaszorongásról.

SZERZŐ: DR. KŐVÁRY ZOLTÁN

KLÍMASZORONGÁS, KLÍMADEPRESSZIÓ, KLÍMAGYÁSZ

A szorongás ahhoz a vélt vagy valós veszélyhez kapcsolódik, hogy megszűnhet valami számomra fontos élethelyzet vagy körülmény, hogy elvesztek valakit vagy valamit, ami nélkül nem tudok élni. A gyász a visszafordíthatatlan veszteségre adott reakció, illetve az ahhoz kapcsolódó belső munka. A depresszió pedig a félresiklott gyászfolyamat eredményének is tekinthető, ami ebben az esetben nagyon speciális lehet. A gyász ugyanis azt jelenti: helyreállítani a világhoz való kapcsolatokat immár az elvesztett érzelmi tárgy nélkül; de mi van, ha ez az elvesztett tárgy maga a világ?

Az utóbbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy egyre gyakoribb az ökológiai témák köré szerveződő szorongásos jelenség felnőtteknél és gyermekeknél is. A klímaszorongás kifejezés azonban egyelőre nem hivatalos, és szerintem a klímaszorongás nem is kóros jelenség – bár mint minden, ez is kórossá válhat –, hanem nagyon is **emberi, érzelmi reakció** egy a létezésünket érintő alapvető, negatív változással kapcsolatban. Ezt a szorongást nem lehet és nem is szabad eltüntetni az ember életéből, hanem kihívásként tekintve rá azon kell dolgozni, hogy általa megtanuljunk autentikusabb módon viszonyulni önmagunkhoz és a világhoz, a természethez.

Mi miatt szorongunk valójában?

A klímaváltozás témáját gyakran úgy szokták tálalni, hogy azért fontos az ökoszisztéma megmentése, hogy nekünk ne legyen elviselhetetlen az időjárás, hogy nekünk legyen elég vízünk és élelmiszerünk, hogy gyerekeink is megfelelő minőségű életet élhessenek. Amellett, hogy természetesen ezek nagyon fontosak, elengedhetetlen lenne ezt az emberközpontú gondolkodást továbbfejleszteni az öko- vagy geocentrikus gondolkodás irányába, vagyis hogy a természetre ne a szükségleteink kielégítőjeként, hanem létezőpartnerünként gondoljunk, és empatikus, gondoskodó módon viszonyuljunk hozzá.

NE CSAK A SAJÁT JÓLÉTÜNKET FÉLTŚÜK – A TÉT A BOLYGÓNK, MINT LÉTEZÉSÜNK PARTNERE

A változás útján

A személyes érzelmi érintettség érzése az, ami igazán tudatossá és elkötelezetté teheti az embert. A horrorisztikus rémképekkel való riogtatás csak fokozhatja az ellenállást, a tehetetlenség érzését.

A VÉGLETES PESSZIMIZMUS HELYETT EGY JÓ ÜZENET, AMIT A DALAI LÁMA MONDOTT: HA MI TETTÜK TÖNKRE A TERMÉSZETET, MI TUDJUK ÉS NEKÜNK IS KELL RENDBE HOZNI AZT. SEMMI NEM LEHET ENNÉL FONTOSABB

A klímaszorongás érzése ellen sokat és sok szinten tehetünk. A konkrét életmódváltás mellett fontos, hogy empátiakusan és **féltő gondoskodással viszonyuljunk** a természet minden egyes szegmenséhez a hangyától a nemzeti parkokig. Tájékozódjunk hiteles forrásokból, keressük a hasonló gondolkodású emberek társaságát, vegyünk részt akciókban, mutassunk példát gyerekeinknek, ismerőseinknek.

© WWF-US, Keith Arnold

© Pixabay.com, NiklasFrik

KLÍMAPARA - HOGYAN ÉLJÜK TÚL, HOGY LEHET, HOGY NEM ÉLJÜK TÚL?

Szeptember utolsó hetében tartották meg a párizsi egyezmény szempontjából kulcsfontosságú ENSZ Klímaesúcsot New Yorkban. Ennek apropóján a Klímahét keretében szeptember 26-án beszélgettünk vendégeinkkel a klímabüntudat és -szorongás jelenségéről. A Klímapara eseményről készült felvételt keresd a WWF Magyarország YouTube csatornáján!

Aktuális és fontos természetvédelmi kérdésekről szóló WWF Corner beszélgetéssorozatunk következő eseményét Facebook és Instagram oldalunkon találsz.

POWERED BY MAGNET LADIN

KLÍMAPARA

IDŐPONT: SZEPTEMBER 26. 18.30
HELYSZÍN: MAGNET KÖZÖSSÉGI HÁZ

INTERJÚ: NEKEM AZ ERDŐ A TEMPLOM, A VÍZESÉS A SZENTÉLY

Döbrösi Laura színésznő, zöld aktivista, a Zengető Fesztivál szervezője.

A színésznő a WWF Corner első, klímaszorongásról szóló rendezvényének egyik résztvevőjeként beszélt a természettel való kapcsolatáról és arról, ő mit tesz azért, hogy enyhítsen az élővilág pusztulása láttán egyre többünkön elhatalmasodó szorongáson. Laurával a természet szeretetéről, megóvásáról és a klímaszorongásról beszélgettünk.

DÖBRÖSI LAURA
színésznő

Mióta foglalkoztat a természetvédelem témaköre?

Kiskoromtól fogva környezettudatosnak neveltek a szüleim, **a természet tisztelete és szeretete meghatározó része az életemnek**, amióta az eszemet tudom. Energiatakarékosan élek, szelektíven gyűjtöm a hulladékot, újrahasznosítok, tudatosan vásárolok. Igyekszem minél kevesebbet bántani a Földet. Nekem az erdő a templom, a vízesés a szentély, a Hold az útjelző a sötétben.

Színésznőként hogyan próbálsz felhívni a rajongóid figyelmét a környezettudatosságra?

11 éves korom óta szerepelek kamera előtt és a színpadon. Amikor 10 ezer fölé ment az Instagram oldalam követőinek száma, úgy éreztem, valami fontosról is szeretnék beszélni. Éppen akkor tört ki a globális műanyagpánik, ami engem is megérintett, úgyhogy **eldöntöttem, műanyagmentességre váltok**, és erről fogok posztolni is. Amióta aktív vagyok ökotudatosság témában, azt hiszem, enyhült a klímaszorongásom is, de amikor a jövőmet tervezem, továbbra is pánikba tudok esni. A tehetetlenség érzése zavar a legjobban. Ha látnám, hogy mindenki úgy igyekszik, mint én és még sok tudatos ember, nyugodtabb lennék. Ám sajnos épp a tömegek és a döntéshozók nem figyelnek oda erre a kérdésre.

Mit gondolsz a jelenlegi klímahelyzetről?

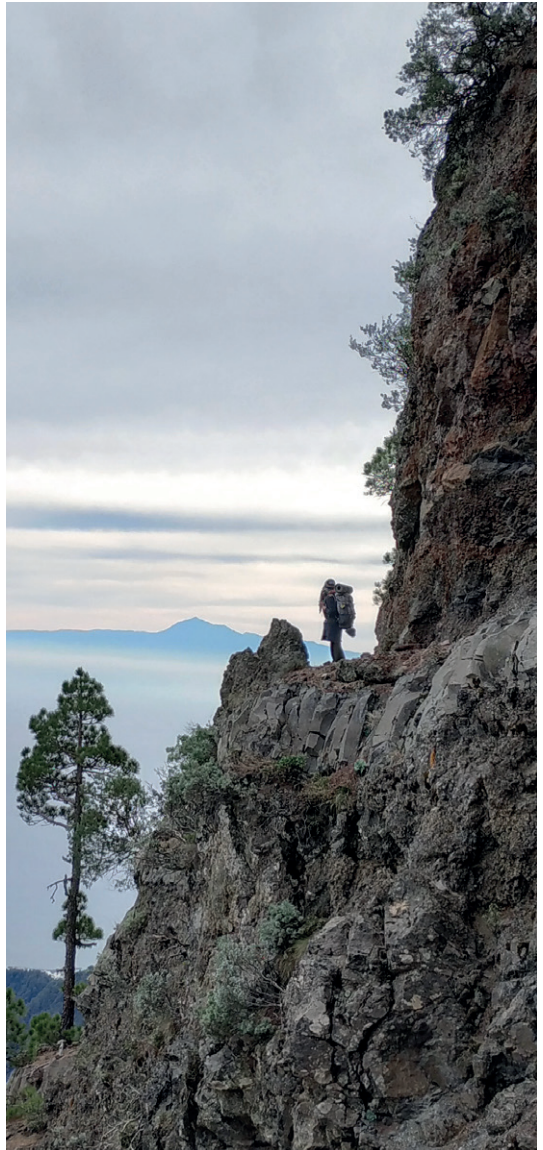
Nem vagyok szakértő, véleményem így inkább érzelmek által vezérelt. Úgy látom, hogy ami történik, nem normális változás, hanem inkább egy **gyors megbozulás**. Mi szerencsés helyen élünk – bár a bolondos időjárást még a nagymamám is szóvá teszi –, de a világ fele konkrétan lángokban áll. Félek, de nem az emberi fajt vagy a természetet féltém. Ami aggaszt, hogy nagyon **sok szenvedést okozunk** a világban. Állatok, növények és emberek szenvednek civilizációnk kártékony tevékenysége miatt. Ezt nem szabadna engedni.

A klímakatasztrófát nem várom, hanem észlelem, szerencsére még csak a hírekből. A természetnek azonban nagyon kevés is elég, és újraépíti magát, ha hagyjuk. Én nem lennék képes egy olyan világban élni, ahol ez a csoda, ami ma még körülvesz, nincs sehol.

Milyen érzések kavarnak benned, amikor újabb híreket hallasz az egyre nagyobb méreteket öltő természetrombolásról?

Bármikor képes vagyok elsírni magam, ha ilyen híreket látok. Harag is van bennem, de sokkal erősebb a szomorúság. Amikor egy gyönyörű helyen vagyok, meditálok és hálát adok a természetnek, hogy ilyen erős és szép. A saját életemben mindent megteszek ökológiai lábnyomom csökkentése érdekében, és erre **buzdítok másokat is**. Eseményeket szervezek, hogy minél többen felfigyeljenek az üzenetre. Támogatok olyanokat, akiknek nálam nagyobb hatalmuk van és jót akarnak.

Tisztán tartom a lelkiismeretemet és igyekszem – legalább én, kicsiben – minél kevesebb szenvedést és minél több örömet okozni.

MILYEN EGY TERMÉSZETES ERDŐ?

A válasz röviden: olyan, mint amilyenek gyerekkorunkban a mesekönyvekben láttuk.

SZERZŐK: BÓDIS PÁL, GÁLHIDY LÁSZLÓ

A természetes erdőben hatalmas fák nőnek, egyik-másik törzsét három ember is alig éri át. A sokféle fafaj – tölgyek, juharok, hársak – alkotta lombosítór itt-ott felnyílik, így az erdő talaját is eléri néhol a napfény, miközben máshol zöldes félhomály dereng. Az erdő alján bokrokat látunk, melyek színes gyümölcsöket teremnek, a kidőlt fákat moha borítja, és a mohaszőnyegen különféle gombák díszlenek. A fák odvaiban madarak költenek, denevérek vészlik át a telet. Bármerre nézünk, pezseg az élet, hiszen az erdőlakó megannyi élőlény mind megtalálja az életfeltételeit. Ha az erdőt a szél, hó és jég összetöri, ott azonnal elkezdnek növekedni a facsemeték, az erdő magától felújul. A természetes erdő – mint egészséges ökoszisztéma – nem csak az erdei élőlényeknek, nekünk is sokat jelent. Lelki eredetű betegségek megelőzésében például keresve sem találunk az erdőnél jobb „gyógyszert”.

**Life4Oak
Forests**

A TERMÉSZETES TÖLGYERDŐKÉNYBEN AZ ELEGYFAFAJOK JELENLÉTE - PÉLDÁUL EZ A SÁRGÁLLÓ LEVELŰ MEZEI JUHAR VAGY A VÖRÖSES SZÍNEKBE BURKOLÓZOTT BARKÓCA BERKENYE - KIEMELKEDŐEN FONTOS. HA MEGFELELŐEN NAGY AZ ARÁNYUK AZ ÁLLOMÁNYBAN, AZ FÉKEZHETI AZ ERDEI KÓROKOZÓK TERJEDÉSÉT.

A VÁLTOZATOS ERDŐSZERKEZET VÁLTOZATOS ÉLŐHELYKÉNT BIZTOSÍT ÉLETTERET SOK VESZÉLYEZTETETT, KÜLÖNLEGES KÖRÜLMÉNYEKET IGÉNYLŐ, ÚGYNEVEZETT ÉLŐHELY-SPECIALISTA FAJNAK, MINT PÉLDÁUL A VADMACSKA, AZ ERDEI PELE VAGY A HAMVAS KÜLLŐ.

FONTOS AZ ERDŐBEN A KÜLÖNBÖZŐ VASTAGSÁGÚ ÁLLÓ ÉS FEKVŐ HOLTFA. EURÓPA LEGNAGYOBB BOGARA, A NAGY SZARVASBOGÁR PÉLDÁUL KIFEJEZETTEN A NAGY ÁTMÉRŐJŰ HOLTFAHOZ KÖTŐDIK.

A LÁGYSZÁRÚ NÖVÉNYEK SZINTJÉN A GYAKORI FAJOK MELLETT SOK ORCHIDEÁVAL ÉS MÁS RITKASÁGOKKAL IS TALÁLKOZHATUNK, KÖZTÜK AZ EGYIK NAGY ORCHIDEÁNKAL, A BÍBOROS KOSBORRAL.

ŐSTÖLGYESEK NYOMÁBAN TEREPI BESZÁMOLÓ

© Bodis Pál

Mára nagyon kevés őserdő maradt Európában. Ezekben a természetes erdőkben sokkal nagyobb a fajgazdagság, és változatos szerkezetük miatt jobban ellenállnak a klímaváltozásnak. A Life4OakForests projekt keretében olyan erdőket kerestünk fel szlovákiai tanulmányutunk során, amelyekben az ember keze kevés nyomot hagyott.

SZERZŐ: BÓDIS PÁL

A közép-európai tölgyesek értékes faanyaguk és könnyű megközelíthetőségük miatt mindig erős emberi hatás alatt álltak. Emiatt mára már nem igazán találunk olyan tölgyerdőket, melyeket **valóban érintetlen vadonként**, tökéletesen működő ökológiai rendszerként csodálhatunk meg vagy vizsgálhatunk. Pedig kutatásuk elengedhetetlenül fontos akkor, ha egy értékes, védett tölgyerdőt szeretnénk még természetesebbé tenni – ami a Life4OakForests projekt célkitűzése is.

MÉG AKAD AZONBAN NÉHÁNY UTOLSÓ HÍRMONDÓJA AZ ÉRINTETLEN ERDŐKNEK

Kétnapos szlovákiai látogatásunk során arra kerestük a választ, hogyan működik egy természetes tölgyerdő. Az érintetlen erdők közös jellemzője, hogy szinte megközelíthetetlen helyen fekszenek, nagy meredélyeken, a településektől távolabb. Ez a meglátogatott két erdő esetében sem volt másként.

Utunk a rengetegbe

A Zólyomhoz közeli Budca (Zólyombúcs) mellett, a Körmöci-hegységben terül el a különlegessége ellenére tanösvényen is bejárható Boky őstölgyes. Túránk során láthattuk a kis gyepeket is tartalmazó tölgyesek folyamatos átmenetét az üdebb zárt gyertyános tölgyesek, sőt néhol a bükkös erdőfoltok felé.

EGY DOLOG KÖZÖS EZEKBE AZ ERDŐRÉSZLETEKBEN, A VÁLTOZATOSSÁG

Számos fa- és cserjefaj színesíti az erdők őszi képét, mint a barkócaberkenye vagy a mezei juhar. Az őserg famatuzsálemek változatos törzsformái, a rengeteg odú, valamint az óriási mennyiségű – néhol az élőfakészlet harmadát is kitevő – álló és fekvő holtfa jelenléte jellemzi az erdőt. **Ez a változatosság szükséges**, hogy a tölgyesek otthont adjanak a több száz, sokszor veszélyeztetett állat- és növényfajnak, ami csak itt találhatja meg az élőhelyét.

Utunk elvezetett az elmúlt évtizedben „felfedezett” Drastvica tölgyerdőbe is, a Selmeci-hegységben. A hegy tetején elterülő több mint 100 hektár területű erdőnek ugyan csak egy része kocsánytalan tölgyes, de még a szakemberekből álló csoportunk számára is **lenyűgöző élményt nyújtott**. Találkozhattunk faóriásokkal, amelyek közül sok meghaladta a **70 centiméteres átmérőt és akár a 400 éves kort**.

© Bodis Pál

© Bodis Pál

© Asztalos Réka

A túrát vezető Prales természetvédelmi civil szervezet szakértője mesélt arról, hogyan gyűjtötték össze, mérték és térképezték fel Szlovákia őserdőit az elmúlt 10 évben. Nekik köszönhetően ma már kellő figyelem irányulhat ezeknek az erdőknek a megőrzésére, melyek az egykori vadonok csodálatos változatosságáról tanúskodnak.

Magyarországon ennek a **munkának még csak a kezdetén állunk**. A WWF Magyarország munkatársai a nemzeti parkok szakértőinek támogatásával gyűjtik össze azokat az értékes és különleges erdőket, amelyek a magyarországi szentélyerdők hálózatát alkotják.

© Bodis Pál

© Bodis Pál

A LIFE4OAKFORESTS PROJEKTRŐL

Hazánk tölgyerdői ma is számos veszélyeztetett életközösségnek nyújtanak menedéket. Partnereinkkel közösen – az olasz Ente di gestione per i Parchi e la Biodiversità-Romagna természetvédelmi igazgatóság, a Balaton-felvidéki, a Bükk, és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságok, az Ökológiai Kutatóközpont, az Érmelléki Természetvédelmi és Turisztikai Egyesület – azért dolgozunk, hogy a Natura 2000 hálózathoz tartozó tölgyes élőhelyek biológiai sokféleségének csökkenését megállítsuk. Olyan erdőművelési és élőhelykezelési eljárásokat alkalmazunk, melyek révén az erdők szerkezete összetettebbé válhat, fajgazdagsága növekedhet, valamint olyan mikro-élőhelyeket hozunk létre, melyek a speciális élőhelyigényű fajok – például holtfában élő rovarok vagy denevérek – számára nyújthatnak megfelelő környezetet.

A 10 éves projekt egyik eredményeként szeretnénk olyan egységes természetvédelmi erdőkezelési eljárásokat kialakítani, melyek révén hozzájárulunk tölgyeseink természetesebbé és ezáltal egészségesebbé válásához.

Készült a LIFE4OAK FORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE - Nature programjának támogatásával és az Agrárminisztérium társfinanszírozásával.

ÜNNEPI MENÜ TUDATOSAN

A helyes táplálkozás nem csak azt jelenti, hogy mennyire étkezzünk egészségesen, hanem hogy mennyire terheljük azzal a Föld véges erőforrásait – hiszen egy átlag magyar ökológiai lábnyomának egyharmadát az élelmiszerfogyasztása teszi ki. De hogyan tudunk fenntarthatóan táplálkozni? És mire figyelünk az ünnepek közeledtével?

SZERZŐ: HARMAT ÁDÁM

Nem mindegy, mit és mennyit

A fenntartható táplálkozáshoz mindössze három szempontot kell szem előtt tartanunk. Először is csak annyi ételmiszert vásároljunk, amennyire **ténylegesen szükségünk van**, hogy ne növeljük az egyébként is hatalmas ételmiszterhulladékot. Erre a karácsony közeledtével még inkább érdemes odafigyelni. Ilyenkor hajlamosak vagyunk az ünnepre hivatkozva elfeledkezni a mértékletességről, pedig az ünnepi hangulatnak nem feltétele a sokadik fogás.

GLOBALISAN AZ ÉLELMISZER 30%-A HULLADÉKKÉNT VÉGZI

A mértékletesség mellett a másik fő szempont az ételmiszerek aránya az asztalon, mivel az egyes ételmiszterfajták különböző mértékben terhelik környezetünket. Ez jelentősen összefügg a termeléshez szükséges területtel, így a közvetlenül a növénytermesztésből származó ételmiszerek lábnyoma jóval kisebb, mint a hús- és tejtermékeké. Ha csökkenteni tudnánk a húsfogyasztásunkon, nem csak a mezőgazdaság közvetlen kibocsátását tudnánk mérsékelni, de a művelésből kivont területet vissza tudná hódítani a természet. Ezáltal növekedhetne a biológiai sokféleség, ráadásul a szén-dioxid megkötésével **a klímaváltozás mérsékeléséhez is** hozzájárulnánk.

© Ola Jernsten, WWF-Svédén

**A VILÁG ÖSSZES MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETÉNEK 80%-ÁN
A HASZONÁLLATOKNAK TERMESZTÜNK ÉLELMISZERT**

© Sam Hobson, WWF-UK

De nem minden hús egyforma. A kérődzők – marha, kecske, juh – húsának előállításához szükséges földterület és vízlábnymuk is többszöröse a csirkehúsának, ráadásul közvetlenül is hozzájárulnak a klímaváltozáshoz metánkibocsátásukkal, amely 23-szor veszélyesebb üvegházhatású gáz, mint a szén-dioxid. Ennek megfelelően a tejtermékek fogyasztása is erőforrás-igényes, de ennek mértéke nagyban függ a feldolgozottságtól. 1 kg keménysajt lábnyoma akár nagyobb is lehet, mint 1 kg csirkehúsé, viszont a lágysajtok lábnyoma kisebb, mint a legfenntarthatóbb körülmények között tenyésztett csirkéé.

Itt és most

Habár az összes EU tagállam közül Magyarországon fogyasztunk a legkevésbé halat, mivel annak nagy részét karácsonykor esszük, érdemes a halászat lábnyomával is foglalkoznunk. A többi élelmiszere is igaz, hogy lábnyoma nagyban függ attól, hogy milyen körülmények között termesztették, és hogy honnan származik. Ezzel el is érkeztünk a harmadik szempontoz, **a helyi, kistermelői élelmiszerek választásához.** Egy helyi halastóból származó ponty lábnyoma jóval kisebb, mint az argentin partokról származó hekké – utóbbi 1 kg-ra vetített lábnyoma még a sertéshúsét is meghaladhatja. Ezért próbáljunk meg a hazai vizekben is megtalálható halakat, például pontyot, harcsát, keszeget vásárolni. A karácsonyi menünk is alapulhat szezonális, helyi élelmiszereken, és a bevásárlólista összeállításakor ne felejtsük el: **a kevesebb néha több.**

AZ ÉLELMISZEREK KÖZÜL A LEGKISEBB LÁBNYOMA A ZÖLDSÉGEKNEK VAN, AZONBAN AZ IS „NAGYRA TUD NŐNI”, HA UTAZTATJUK ÉS FAGYASZTJUK ŐKET

© Elizabeth Datzel, WWF-UK

© Jason Houston, WWF-US

© Pixabay.com, Free-Photos

© Pixabay.com, cattalin

Kövessd a
WWF Magyarország
munkáját az Instagramon is!

@WWFMAGYARORSZAG

A TÖKÉLETES AJÁNDÉK AZOKNAK, AKIKNEK SZÁMÍT BOLYGÓNK JÖVŐJE!

ALASTAIR FOTHERGILL és
KEITH SCHOLEY

A MI BOLYGÓNK

DAVID ATTENBOROUGH előszavával

EZ A PÁRATLAN ALBUM ABBAN SEGÍT, HOGY FELMÉRJÜK,
MIT VESZÍTHETÜNK, ÉS MEGÉRTSÜK: MEGMENTHETJÜK A
BOLYGÓT ÉS EZÁLTAL ÖNMAGUNKAT, AZ EMBERI FAJT IS.

„ELISMERJÜK VAGY SEM, VÉGLETESEN FÜGGÜNK A
TERMÉSZETTŐL. TŐLE KAPJUK ÉTELÜNK MINDEN FALATJÁT,
MINDEN LÉLEGZETVÉTELNYI LEVEGŐNKET. A TERMÉSZET
LEGDRÁGÁBB KINCSEINK, EZÉRT MEG KELL VÉDENÜNK.”

DAVID ATTENBOROUGH

